

Valtuutettu Jari Valkosen aloite: Kriisitoimikunnan perustaminen

Kaupunginvaltuusto 31.10.2022 § 95

-

Päätös: Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 14.11.2022 § 439

Valtuutettu Jari Valkonen esittää aloitteessaan kriisitoimikunnan perustamista.

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Atso Vainio

Päätösehdotus: Kaupunginhallitus päättää lähettää aloitteen hallinto-, talous- ja ICT-palveluiden valmisteltavaksi.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Kaupunginhallitus 12.02.2024 § 49
893/00.01.01.03/2022

Valmistelija: Talousjohtaja Anne Takala
etunimi.sukunimi(ät)uusikaupunki.fi

Aloite

Valtuutettu Jari Valkonen on aloitteessaan esittänyt pikaista kriisitoimikunnan perustamista. Aloitteen mukaan toimikunnan jäsenten tulee edustaa uutta ajatusmaailmaa, jotta se pystyy muuttamaan Uudenkaupungin nykyisen kehityssuunnan.

Kaupungin toiminnan kehittämisen kolme painopistettä

Kaupunki on viime vuosina kehittänyt toimintaansa erittäin monipuolisesti. Kehittämisessä on ollut ja on kolme keskeistä

teemaa: veto- ja pitovoiman parantaminen, terve talous sekä kaupungin organisaation ja johtamisen kehittäminen.

Kaupungin strategia

Kaupungin strategia on päivitetty 2022. Strategian kolme päämäärää – hallittu kasvu, hyvä elämä, toimiva yhteistyö – tukevat kehittämistä, ja ne ohjaavat kaupungin toimintaa. Talousarvion ja taloussuunnitelman taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet on johdettu strategiasta.

Kaupunginvaltuusto on 18.12.2023 päättänyt, että kaupungin strategia päivitetään 13.5.2024 kokouksessa. Kaupunginhallitus aloittaa strategian valmistelun maaliskuussa 2024. Hallituksen ja johtoryhmän strategiaseminaari järjestetään 6.3. Valtuuston strategiaseminaari järjestetään 6.4.2024.

Tehdyt selvitykset ja käynnissä olevat kehittämishankkeet

1. Talous- ja toiminta-analyysi/ FCG Oy

Kaupunki tilasi vuonna 2023 FCG Oy:ltä uuden arvion kaupungin talouden ennakoidusta tulevasta kehityksestä oman näkemyksensä ja päätöksentekonsa tueksi. Työ sisälsi kaksi työpajaa, joissa käytiin talous- ja toiminta-analyysin tuottaman materiaalin avulla lävitse kaupungin talouden tilannetta, sidottuja kustannuksia ja sitä, missä toiminnoissa kaupungilla on taloudellista liikkumavaraa. Talous- ja toiminta-analyysi tarjosi monipuolisen kuvauksen kaupungin nykyisestä taloudellisesta ja toiminnallisesta asemasta vertailutietoineen sekä perustellun näkemyksen tulevasta talouden kehityksestä sote-uudistuksen toteuduttua. Painelaskennan pohjalta arvioitiin mm. Uusikaupungin veronkorotuspainetta.

Analyysin mukaan Uusikaupunki tuottaa palvelut edullisesti, mutta Uudenkaupungin ja kuntien talous vaatii sopeuttamistoimia. Valmiita ns. helppoja säästökeinoja ei löytynyt, koska kaupungin palvelurakennetta ja toimintoja oli jo virtaviivaistettu. Sopeuttamisessa tarvitaan analyysin mukaan sekä menojen vähennyksiä että tulojen lisäyksiä.

2. Kaupungin organisaation ja hallintosäännön tarkastelu/ FCG Oy

Kaupungin organisaatio ja hallintosääntö tarkistettiin vuonna 2023. Uudistusprosessiin osallistui runsaasti luottamushenkilöitä sekä kaupungin johtoryhmä. Prosessin vetäjänä toimi FCG, ja se oli osa USOn Uuden sukupolven organisaatiot –verkostoprojektin kuntakohtaista kehittämistä. Uusi päivitetty luottamushenkilö- ja palveluorganisaatio sekä hallintosääntö tulivat pääosin voimaan 1.8.2023.

Uudistuksella haettiin organisaatiota ja mallia, jolla uusi soten jälkeinen kunta pystyy vastaamaan muuttuneen ympäristön ja uuden kunnan toiminnan haasteisiin ja toimii samalla tehokkaasti.

3. Sote- ja pela-kiinteistöjen sekä kaupungin muiden kiinteistöjen järjestelyvaihtoehdot sekä omistus- ja hallintamallit/ Inspira Oy

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille 1.1.2023. Hyvinvointialueet vuokraavat kuntien omistamat sote- tai peläkäytössä olevat tilat 1.1.2023 alkaen vähintään 3+1 vuoden siirtymäkaudeksi. Tämän jälkeen kunnat eivät voi enää suoraan vuokrata tiloja hyvinvointialueille, vaan sen on joko yhtiötettävä ne tai myytävä ne hyvinvointialueelle tai kiinteistösijoittajalle.

Selvitykseen kerättiin tiedot kaupungin sote- ja pelastuskiinteistöjen nykyisistä sopimuksista ja kustannuksista ja tehtiin yhteenveto talousennusteista eri skenaarioilla. Tämän lisäksi siihen koottiin kaupungin muiden kiinteistöjen tiedot.

Tällä hetkellä hyvinvointialueen vuokrat kattavat käyttökustannukset ja pääomakulut, mutta kaupungin omistajariskit ovat merkittävät. Kaupungin kiinteistömässä ja kiinteistökustannukset ovat isot ja niiden suhteellinen osuus menoista kasvoi sote-uudistuksen myötä kaupungin ”liikevaihdon” puoliinnuttua. Päätökset omistus- ja hallintamallista on tehtävä mielellään jo vuoden 2024 aikana.

USO Uuden sukupolven organisaatiot -verkostoprojekti

Uudenkaupungin kaupunki osallistuu vuosina 2023–2024 ensimmäisen kerran USO Uuden sukupolven organisaatiot – verkostoprojektiin. USO on kuntien, Kuntaliitto-konsernin ja sidosryhmien yhteistä kehittämistoimintaa, joka toteutetaan verkostomaisesti.

USO 2023–2024 -kauden kärkiteemana on uudistuvien kuntien johtaminen, jossa keskiössä on kuntien johtamisen tukeminen ja tuki kunnille erilaisten muutosten – kuten hyvinvointialueuudistuksen ja TE 2024 palvelu-uudistuksen - keskellä.

USO-verkoston tämän kauden teemat ovat:

1. Uudistuvat kuntaorganisaatiot ja poikkihallinnollinen johtaminen
2. Yhdyspintojen johtaminen ja yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa
3. Strateginen ja kestävä johtaminen

USOn kuntakohtaisissa työpajapäivissä tarkasteltiin vuonna 2023 kaupungin luottamushenkilö- ja palveluorganisaatiota ja sen sekä hallintosäännön muutostarpeita, jotta ne vastaavat paremmin uuden soten jälkeisen kunnan toimintaa.

USO on tarkoitettu sekä luottamushenkilöiden että viranhaltijoiden yhteiseksi foorumiksi. Siellä saa tietoa muiden kuntien hyvistä käytänteistä, kehittämishankkeista sekä valtakunnallisista kehitystrendeistä ja kuntakentän muutoksista.

Luottamushenkilöiden uudet vaikuttamisfoorumit

Uusi päivitetty hallintosääntö tuli voimaan 1.8.2023. Kaupunkiin perustettiin tuolloin kaksi uutta kaupunginhallituksen jaostoa: Konserni- ja elinvoimajaosto ja kaupunkisuunnittelujaosto (HS 8 §).

Konserni- ja elinvoimajaosto käsittelee kaupungin yritystoimintaympäristön sekä elinvoiman kehittämiseen tähtäviä merkittäviä toimenpiteitä ja hankkeita ja kehittämishankkeisiin osallistumista. Lisäksi se valmistelee konsernin omistajuuteen ja yhteistyösopimukseen liittyviä asioita sekä seuraa ja arvioi kaupungin työllisyys- ja yrityspalveluihin, kotoutumiseen ja asumisneuvontaan liittyvää toimintaa (HS 34 § ja 37 §).

Kaupunkisuunnittelujaosto taas muun muassa kehittää alueen maankäyttöä ja kaupunkikuvaa sekä luo edellytykset hyvälle kaupunkiympäristölle ja luo elinkeinoelämälle toimintaedellytyksiä kaavoituksen, maankäytön ja liikenneyhteyksien kehittämisen kautta (HS 37 §).

Talouden sopeuttamisohjelma

Kaupunginhallitus päätti 25.9.2023 § 250 talouden sopeuttamisohjelman laadinnasta ja yhteistoimintaneuvottelujen käynnistämisestä toimintojen/tehtävien mahdollisen uudelleenjärjestelyn suunnittelun aloittamiseksi. Sopeuttamisohjelman ja yhteistoimintaneuvotteluiden pohjana oli taloussuunnitelmakausi 2024–2026.

Sopeuttamisohjelmassa etsitään keinoja talouden sopeuttamiseksi. Tavoitteena on, että kaupungin talous on tasapainossa taloussuunnitelmavuonna 2026. Sopeuttamisohjelmassa kartoitetaan mm. tilankäytön tehostamisen tai toimitiloista luopumisen mahdollisuuksia, tulojen kasvattamisen mahdollisuuksia, toiminnan uudelleen organisoinnin mahdollisuuksia sekä palvelujen tai palveluverkon supistamisen tai palvelujen ulkoistamisen mahdollisuuksia.

Talouden sopeuttamisohjelmaa ja mahdollista työvoiman käytön vähentämistä koskevat yhteistoimintaneuvottelut alkoivat 23.10.2023 ja päättyivät 4.12.2023.

Osa syksyn aikana päätetyistä ja valmistelluista sopeuttamistoimenpiteistä on mukana kaupunginvaltuuston 18.12.2023 hyväksymässä talousarviossa vuodelle 2024 ja taloussuunnitelmassa vuosille 2024–2026. Kaupunginhallitus hyväksyi ensimmäiset sopeuttamisohjelman mukaiset

lisätoimenpiteet 29.1.2024 ja valtuusto niihin liittyvät talousarviomuutokset 5.2.2024. Sopeuttamisohjelman laadinta jatkuu muun muassa kaupungin organisaation tarkastelulla ja niiden kiinteistöjen määrittämisellä, joista kaupunki luopuu.

Monitoimijatalo Wintteri

Monitoimijatalo Wintteri otetaan käyttöön vuoden 2025 aikana. Wintteri tarjoaa erinomaiset puitteet sekä opetukselle että harrastamiselle. Se on kaikkien uusikaupunkilaisten yhteinen tila, jossa on monenlaisia tiloja kaikille ikäryhmille.

Wintterin tilat:

- monitoimihalli ja uimahalli
- päiväkotit, peruskoulu ja lukio
- tilat musiikki- ja kansalaisopistolle
- nuorisotilat
- kaupunkiverstas (taito- ja taideaineiden tilat sekä digitaalinen omatoimikirjasto)

Wintterin tiloja tarjotaan muun muassa eri oppilaitoksille, seuroille, yhdistyksille sekä yrityksille ja yrittäjille.

Wintterin toivotaan lisäävän kaupungin veto- ja pitovoimaa sekä edistävän monipuolisesti kaupunkilaisten hyvinvointia.

Yhteenveto

Kuten edellä olevasta selvityksestä ilmenee, kaupunki tekee kaupunginhallituksen johdolla koko ajan aktiivisesti monia erilaisia toimenpiteitä vastataksaan aloitteessa esitettyihin huoliin ja turvataksaan kaupungin vetovoimaisuuden ja taloudellisen vakauden. Erillisen kriisitoimikunnan perustamiseen ei siis ole tällä hetkellä tarvetta.

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Atso Vainio

Päätösehdotus: Kaupunginhallitus päättää
- hyväksyä vastauksen aloitteeseen omalta osaltaan ja
- esittää, että kaupunginvaltuusto hyväksyy vastauksen ja toteaa, että aloite on loppuun käsitelty.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.
